



IN NOMINE SACROSANCTÆ TRINITATIS!
DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA



D E
P I C A,

Hanc
Decreto & Autoritate illustris & gratosissimi Senatus
Asclepiadæ, in famosissimâ propter Salam Academâ,

P R A E S I D E

V I R O N O B I L I S S I M O , A M P L I S S I M O , E X C E L -
L E N T I S S I M O E T E X P E R I E N T I S S I M O

D N . J O H A N N E A R -
N O L D O F R I D E R I C I ,

Philosophiæ & Medic. Doctore, Anatomiaæ, Chirurgiæ &
Botanices Professore Publico famigeratissimo, Medico Pro-
vinciali Saxo-Altenburgico felicissimo,

*Domino Patrono, Praeceptore atque Promotore
suo ad urnam colendo,*

P R O

GRADU DOCTORALI,

S U M M I S IN ARTE MEDICA HONORIBUS, INSIGNIEBUS
E T P R I V I L E G I I S L E G I T I M E O B T I N E N D I S ,
solemni submittit examini

M. SAMUEL LEDELIUS

S O R A V I A - L U S A T U S ,
*Addiem E. Julii, in Auditorio Majori,
horis pro- & pomeridianis.*

Z E N A , Ex MOLTOGRAPHIA KREBSIANA ,
A N N O M D C L X V I I I .

Illusterrimo ac Generosissimo Domino,

D N. U L D A R I C O,
Sacri Romani Imperii Comiti à Promniz/
Libero Baroni in Plessa/ Sorau/ Třebel & Naumburg &c.
Plenipot. Administrat. Dominat. Sorau/ Třebel & Naum-
burg/ Domino in Forsta & Pforten &c.

U T E T

Illusterrimo & Generosissimo Domino,

D N. H E N R I C O,
S.R.I. Comiti à Promniz/ Lib. Baron.
in Plessa/ Sorau/ Třebel & Naumburg &c.

Bige pariter

Illusterrimorum ac Generosissimorum Fratrum

D N. B A L T H A S A R O
E R D M A N N O,
D N. C H R I S T O P H O R O
U L D A R I C O,

S.R.I. Comitibus à Promniz/ Lib. Baron.
Plessæ, Soraviæ, Tribellæ & Neoburgi &c.

D N. N. N. suis gratiosissimis

hanc Inauguralem Dissertationem,
ut quintum Academicorum laborum specimen
bumillimè consecrat
subiectissimus

M. S A M U E L L E D E L I U S,
Medicinae Doctorandus.

Σὺν Θεῷ τὸν ἴαρχον ζεισθ!

Ildiciose non minus quam facun-
dè & jucundè Menenius Agrippa discor-
dss ad concordiam revocabat Romanos,
recitatâ, de dissidio humanorum artuum
cum ventriculo, fabulâ. Hunc enim so-
lum ignavum pecus esse, se verò operosiores, artus reli-
qui clamabant omnes, eique ulterius ancillari dene-
gabant.

Ast quando sensissent, quod ejus opera redactis in san-
guinem cibis irrigarentur, moribundi à sejunctione re-
diere in gratiam, cum manifestissimo indicio, illum
reverâ Regem esse, teste *Q. Sereno*, se vasallos tan-
tum & subditos.

Sic est; ut valget ventriculus, sic reliquum corpus:
ut Rex, ita grec.

Ηγδ τῆς ποιλίνης νάρκωσις, ή τῶν ὅλων σύγχυσις. Haud
secus ac Regem vel Principem cum aliquo infortunio
dimicantem facillimè persentient subditi.

Ulti autem nullius Regis solium tam vastum & fa-
stuosum, quin aura maligna illud aliquando ambiat:
Parilimodo *microcosmici* Principis fedes non tam muni-
ta, quin gravî & maligni halitus in illam aliquando ir-
ruant, eam impleant, defoedent.

Exemplo esse possunt Symptomatici affectus va-
rii ortum debentes aut lieni, aut mesenterio, aut hypo-
chondriis, aut utero; harum enim partium debilita-
tes, & angustias facilè persentiscent ventriculus, tam ob
communionem vasorum, quam viciniam.

*Florut. r. c. 12.
Val. Max. 6.8.c.r.
Lig. Hisp. l.2. dec.9.*

*Q. Serenus Sam-
menicus.*

Et siuos hoc viscus patitur matus, dum & ipsum sufficiens est alere plures morborum insultus per Περνησσαν. Omnia instar mihi hac vice esto PICA, adfectus si non frequentissimus, frequens tamen & magnus, cacochymicis & prægnantibus infestus atque infaustus. Hic modo per idiontia, modo per συμπάθειαν adest, cumque plurima post se trahat mala, dignus in quem oculi conjiciantur. Placuit itaque jussu & autoritate Nobilissimi & Amplissimi Collegii medici loco speciminiis Inauguralis benivolo lectorum obtutui subjicere variabilem & centiformem buncce appetitum: potuisseus frequentius in praxi occurrentis thema pertexere, verum delicatulo stomacho sanguinib[us] faba ad blanditur, malumque algam adponere, quam crambem decies contam. Jova juva! Amen.

Περνησσαν excipiat

CAPUT I et Nomen & Rem exhibens.

ARTICULUS I.

Nomen pertractat.

de Geter. Med. Cr. leg. **N**ihil est in Medici manu ac opere, nisi prius in mente fuerit & cognitione, magnus noster Hippocrates ait. Ideoque nec nostram operam in evolutione nominis nostri adfectus vanam futuram hariolamur.

Nolumus autem verbosi esse nimisque curiosi in talibus, quæ absolutissimæ necessitatis non sunt ut Medicum distorquent. Εὐ γὰ τὴν περιγράφεται γεώτει τὸ κατορθῶν θέαν, τὸν ἐν τοῖς ὄντας στοιχείοντας, in rerum cognitione confitit successus operis, non in hominibus. Interim quæ erunt non poshabentur.

More recepto tria sunt enucleanda in nominum cognitione. AdPLICAMUS nostro affectui, & facimus ut pro-

3. Πολυωνύμia. Hæc pars nobis faciebat negotii. Adfectus noster vocatur PICA. Nomen hoc alias genuinum avi varii coloris, loquaci et saltatrix, uti eam describit Sperlingius, Germani vocant Ηλίαν Ηγελαστ.

Instit. Physic. l. 8.
p. m. 1147.
Franz. hist. a.
nim. p. m. 561.
Deinde in scriniis Medicorum vocula extat *Picatio* nempe, denotans medicamentum Δέλτα πίκης ex pice compositum, quibus de agere cum non hujus instituti, saltim meminisse juvabit. Qui plura de picatione scire avert, adeat incomparabilis Rofincii Method. Comment. Morelli Method. conscribend. formul. qui sub Dropace hujus picationis mentionem injicit. Adjunge Nobiliss. atque Excell. Dn. D. Friderici Collegium privatum in Morellum ante trienium à me habatum. Sunt qui affectum nostrum vocant *Picationem*, quo de infra.

Tandem PICA denotat affectum illum & viris & mulieribus, præprimis prægnantibus familiarem, dum nempe stomachus vitiosos & à natura alienos concupiscit cibos præter morem: & hæc significatio hujus loci propria.

2. Συναυγουμία nunc succedit, docens affectum nostrum variis insigniri nominibus. PICA in vulgus audit, quam l. 23. cap. 6. vocem sagacissimus naturæ scrutator Plinius rejicit, & quando de depravato prægnantium appetitu sermo fit, malaciam substitui debere innuit. Huic pollicem premunt alii, distinguentes inter Picam & malaciam, illudque generalius, hoc specialius sumi debere afferentes.

Verum hæc subtilitates cum non arrideant cordatioribus, p. m. Mæbio Excell. stamus à latere, qui indiscriminatim usurpat, proque Synonymis habet hæc duo: cum nomine interim contentionis ferram reciprocabimus, sive ab aliorum sive à nostris stet partibus.

Vocatur etiam Citta, seu Græcè κίττα, hinc quidam non per picam sed picationem τὸ κίττα exprimi debere contendunt. Vide Martinum in Lexico Philolog.

Martin. in Grec. Pica morbus. Morello. in Lex. Medic. Nobis sunt Synonyma, Pica, Citta, Cittosa passio, malacia: Vide Morellum in Lexic. Fuchsium in Instit. Med. Germani tam felices non sunt ut Pica naturam unico exhaustire que-
Fuchs. Instit. Med. ant 1351. cap. 8.

Addit. Calepi. aut vocabulo, nobis placet ejus indolem ita patefacere: *nun*, *Fabrum*: Eine unordentliche Begierde allerhand ungewöhnliche Dinge zu essen/ und welche sonst dem Magen zu verdauen schwer fallen/ fürstum, & alios. nemlich schwanger und andern Magen-brephasten gemein.

Martin. in Lexico 3. *Etrupologias* brevibus subiectimus. *Pica* dicitur *Morell. in Lexico* ab ave illa notissima *pica*; quia hæc gaudet varietate vocis *Sennertus in* pennarum & motus, dum modo huic modo illi insider ar-
Prax. & Inst. bori, ut vult *Petrejus* quæ varietas ratione adpetitus in *pica* *Mobius in Inst.* laborantibus etiam est frequentissima.

Hermen. Alii dicunt, *preprimis Aegineta*, quod affectus inde *Paul. Aegin. l.c.c. i.* *pica* denominationem obtinuerit, quia *pica* avis consimili *Bran. 13. p. 1. f. 2.* adfectu laborare deprehensa fuerit: cui tamen contradicit *Sennertus*.

Posset fortean & inde origo denominationis peti, quia *pica* variis rebus inhiat, illas rapit, clanculum in aliena loca deportat.

serrab. 4. Serm. 4. c. 20. *Aetius* Cittam dñe & x̄x̄ ab hedera dici mavult, quia ut hæc se variis implicat plantis, ita & *pica* affecti varia appetunt.

Hæc de Onomatologia. Ignosce benivole Lector, si te paulò diutiū in atrio detinuimus, necessitas efflagitatbat uberius hic tecum agere, ut eo optatior succedat progressus in reliquis. Sistit se nunc capit is hujus

ARTIC. II, rem præ se ferens.

*M*issis remoris fundamenti loco ponimus definitio- nem. Non enim nescii sumus quantum valoris in tractatione rerum habeant Definitiones, quam itaque obserimus, erit talis:

Pica est depravata appetentia ventriculi, cibos poscens insuetos, à peculiari dispositione humoris fermentalis in ventriculo contenti ortum ducens. Genus definitionis seu formalis ratio est depravatus ventriculi adpetitus. Ut autem tres sunt res secundum naturam, *Sanitas, causa bujus, & actionum integritas*: ita tres sunt præter naturam, *causa* nempe morbi,

morbis & Symptoma. Vid. Inf. Senn. Mob. Hoffmann. Fuchs. Horst. Synop. Inf. l. 2. f. manud. & quæ pronuper non sine aplausu Musarum & Gra- 1. Art. 1. tiarum prodire Magnifici Dr. D. Schenkii, Præcept. fidissimi.

Inter autem Symptomata affectum nostrum locum sibi vendicaturum quilibet perspicere potis est, qui per transennam oculis obivit Medicorum pulpita. Cum verò & hæc triplicis sint generis, ad primum meritò referimus, nempe *Actionis læsa facultatis vitalis*. Læduntur autem actiones hic, dum vel abolentur, vel imminuuntur, aut augentur, vel depravantur. Exsurgit hinc ex dictis affectum nostrum esse *symptoma actionis depravatae*. Cum verò accidens hoc suum requirat subjectum, ideoque rectâ properamus ad

CAPUT II. Quod aget de subiecto Picæ.

*S*ubiectum ut quod morborum est homo, ut quo est corpus humanum ejusque partes. Speciatim in nostro affectu subiectum posuimus ventriculum, & quidem nervosam τὸ στοματικὸν γαστρὸς orificij sinistri partem.

Posset hic quis objicere in prægnantibus uterum potius esse subiectum picæ, cum notum quod noxam uteri facile recipiat ventriculus, teste vomitione imprægnationis tempore, anorexia, appetitu prostrato in mensibus inordinatis.

Verum huic reponimus utique sèpissimè fomitem huic malo posse subministrare uterum, ita ut radicaliter dependeat ab utero, magis tamen fese exerat in ventriculo, hinc illud subiectum ægritudinis vocandum, in quo apertius & gravius surit malum, quia teste Seniore nostro venerando *Rofinio* sta- *Method. Com-* tim compatitur pars *omnipotens læsa*, sitque mox *Idoy* *mentat.*

Reliqua definitionis verba ut etiam sub incudem revo- centur, constituimus

CAP.

CAPUT III.

De Causis, & hujus

ARTIC. I.

De Causa immediata.

CAusa cognita rem habemus cognitam. Enimvero causa non instructus Palladis portas nec aperire, nec ingredi, multo minus ad regium Uxoris, solum accedere, & gloria regina conspectu frui potest, verba sunt magni Rofinici. Causa alias dico, alia evicere. *Ascorum* in nostra definitione fecimus peculiarem dispositionem humoris fermentalis.

Mirum quantum hic ludat mens humana in excogitandis verbis, terminis, causis. Tremula certe manu hoc caput conscripsimus, quia impossibile hic omnibus placere, omnium captui se se accommodare, omnium difficultatum scopulos superare. Manet quippe veluti ex Tripode dictum quod in addit. ad obste-
stic. Gallic. 8. 2. Excell. Velschius dicit; nos in admirationem magis rapere, hunc affectum & stuporem injicere, quam ut nostra mentis acie ejus vera penetrari queat causa.

Nobis animus est paucissimis & veterum & recentiorum placita tangere, epicrisi nostra suspensa: Interim quae nostra mens sit patefaciemus, cuique suam relicturi Phyllidem.

Veteres omnes occulti quid querunt in *Pica*, quod ut evitent neoterici, principiis suis tribus systematicis omne concordant regimen, iisque innixi occultam illam morbi indolem, patefaciunt. Illi præterea accusant tristem suctionis sensum, acidam pituitam, pravos, vitiosos & malignos humores, per interiores ventriculi tunicas sparsos ad orificium ventriculi de occulo. Nat. mi-
de occulo. Nat. mi-
racul. Galenus.
Sennertus.
Platorus.
Morbillus in Lexle. superius, ut loquuntur (nos accuratius dicimus sinistrum) delatos, è liene, hypochondriis aut utero exaltatos, aut à ciborum reliquiis corruptione & alteratione accedente in ventriculo generatos. Adpetitum autem dein variare pro diversitate humorum in ventriculo stagnantium.

Chamicorum antesignanus Paracelsus & ejus affectus in-
cusa.

causabunt in affectu nostro Θ resolutum, ex officio delapsum, & nempe cohæreat orificio ventriculi sinistro, unaque convocabunt præcipitatum *Salem Spir.* ut duriora absurdaque ingestæ domare pro penetrantia sua sustineat. Aut oriatur iis hoc malum ex tincturis. Ξ *Olati* resolutis, eandem quippe Petrus Dissert. Harmon. part. 1. cum bulimia agnoscit radicem.

Nec Ξ dimittent in nominatum ut solitarium, quippe ad quem configiunt ubi glaucoma illis obduxit natura, ne causas rerum exactè perspiciant, cum alijs ventriculi morbos plerosque ex impuritatibus Ξ reis deducant.

Hic iis peccabit, quatenus ejus mucilaginiæ Θ ium acrum & corrosivorum habebunt tincturas: *Joh. Bapt. ab Helmont.* palmam dabit *Acori suo corrupto*, quem plenis ad astra tollit laudibus, quippe qui genuinus detector plurimorum morbi insultuum illi est. Caterquin statuit famam à splene in stomachum inspirari cum *Arabum Principe, Avicenna.*

Jos. Quercet. Regius Medicus Excellentiss. in profundioris eruditionis libro, cui titulus: *tetrus graviss. cap. aff. discutit judiciose de aciditate famelica Hermeticorum, spiritibusque Olati, à quibus exaltatis durissima quoque, qualia saepe ægri nostri adpetunt & comedunt, devorari & conteri posse, quæ omnia ex mente ejus & nostro possent accommodari affectui.*

FERMENTATIONIS PATRONI in fermentali succo *VVilla.* hic causam querunt, quem *Zacutus* ex yenis splenitis in ventriculum ait derivari.

Hogelandus ex membranis, *Backius* ex arteriis exsudare scribit fermentum hoc; potest hic accisari quatenus symmetrias leges violat, turbasque & seditiones excitat.

Ductus PANCREATICUS SYLVIANUS si sit obstrutus, aut succus ejus acidior, hic etiam sua imprimit vestigia, potestque tolerari inter causas remotiores, & in eo accusari quatenus flatuosa materia ex intestino jejuno succo pancreatico peccanti mista adscendit. *Vide jamdudum exoptatum consultat. opus famigeratissimi Rofinici.*

Vid. Regn. Graef. de succ. Pancr. p. m. 28.

Metb. Consultat. l. 6. cons. 2.

B

Nonne-

Nonnemini sanguis erit nidus affectus hujus, quippe qui sanguini omne defert punctum in enucleandis morborum causis.

Vt denique & nos nostrum addamus symbolum, canam immediatam statuimus esse peculiarem dispositionem & corruptionem humoris fermentalis a reliquis cibi in ventriculo restaurati, & pro humorum adfluentium qualitate, unde unde fluant, infecti, ad orificium ventriculi sinistrum delati, ibique pro acrimonia sua aut acri sal sedine nervos eti paris lancingant, sensum tactus & appetitus inducentis, & pro occulto mictionis modo aut acria aut dulcia, aut mollia aut solida, aut alia quæcunque ad amplectendum extorquentis & subjugantis.

Naturalis appetitus à neotericis humoris fermentalis a credini tribuitur, ita & hic præternaturalis; suctio enim ventrum veterum in ciendo appetitu videtur antiquata esse, cum plures illa doctrina secum vehat absurditates, ad oculum id demonstrante Mæbius desideratissimo.

Galen. i. de sym-
ptom. caus. cap. 7.
In fundament.
Quæsioloy.
cap. 8.

Sylb. disput. Med.
part. I.
Deusing. p.m. 120.

Stante hoc, recte incusavimus peculiarem fermenti dispositionem & corruptionem, quia causæ appetitus naturalis recte detegunt causas præternaturalis. Præeuntes habemus Nobilissimos Praeceptores nostros, plus quam filiali cultu prosequendos, Mæbius pariter, Sylvium, Deusingium de nutrit. animal. qui dicit; prout fermentum hoc est affectum, ita etiam expetit cibum, nempe similem naturæ fermentali. Sed properamus ad

ARTIC. II.

De Causis mediatis proximioribus.

Mediatæ CAUSE, PROXIMIRES sunt humorē vitiosi, qui $\omega\lambda\gamma\chi\nu\pi\tau\theta\epsilon\nu$, coctioni destinatum viscus in sua Oeconomia turbant, partimque colliguntur in ipso ventriculo, dum in Chylificatione partes excrementitiae non rite excluduntur, partim autem resistunt in hypochondriis, noxamque suam adfricant ventriculo.

Malum

Malum hoc cum frequenter soleat infestare prægnantes, id est que uterus hic non dirittendus.

Varii in hoc veneris ergastulo concentrantur humores, dum Chylificatione lœsa, dum mensum fluxus aut imminutus, aut depravatus, aut abolitus, hinc tot morborum insultus perferre coguntur haec ad patiendum natæ creature.

Naturaliter sub imprægnationis tempus subsistunt menses, natura autem noxia plurima cum hoc rivulo eliminat: si jam foemina cacochymicum gerit corpus, accedit imprægnatio mensumque retentio, qui fieri aliter potest, quam ut hi humores clausi aliam querant viam, & per cœcos mæandros sursum repant, & hunc adfectum inducant, conspirantibus aliis causis.

Hippocr. l. 6. de
morbis mulier.
Aretæus l. 1. c. 2.
Savolus Comment. ad aphor. 23. Rabbi Moyses, Benivenius de
Brassabob. Comm. d.s.
abdit. sanat. & morbor. caus. Mæbius, Bartholinus Cent. 1. Histor. Benivenius c. 40.
Barthol. hist. 19.

Nec dubitandum de viis, cum historia medica testetur ipsos menses vomitu rejectos. Hippocrates, Aretæus, Bras- savolus Comment. ad aphor. 23. Rabbi Moyses, Benivenius de abdit. sanat. & morbor. caus. Mæbius, Bartholinus Cent. 1. Histor. Benivenius c. 40. Anat. Anat. 166.

Non è re esse putamus paucis ventilare an analogia humorum, cum desideratis rebus admittenda in Pica? Avicenna, Jachinus & alii dicunt contraria appeti: Rondelius vero Mercatus & hos sequens Sennertus similia.

Forsean distinctio hic locum mereri quiret, dum contrarium dispescitur in $\sigma\mu\mu\sigma\tau\gamma\omega$ & $\alpha\mu\mu\sigma\tau\gamma\omega$. $\Sigma\mu\mu\sigma\tau\gamma\omega$ si priores intelligent, nulla dissidia. Verum priores rectè videntur statuere? In naturali enim appetitu ubi fermentum sale idoneo est substitutus appetitus salina, ubi nimis salinum appetitus mitigantia & restinguentia salinam hanc vim, ubi nimis liquidum, abhorremus liquida, ubi nimis siccum, optamus ea, quidni- etiam in statu præternaturali? Non tamen hic sicco pede prætereundum $\tau\omega\theta\epsilon\pi\mu$ Hippocraticum.

ARTIC. III.

De Remotioribus Naturalibus non- & præternaturalibus.

AN a causis SUPERNATURALIBUS affectus noster oriri que-
at curiosis indagandum relinquimus, autumamus uti-
que posse dum non leve suppeditant argumentum enormes
vomitiones hinc inde in practicorum libris memoratae. No-
bis jam non licet esse tam prolixis ulterius ut excurrere que-
amus.

Inter causas NATURALES eminet temperamentum.
Hoc uti variat, ita etiam fermentum ventriculi. Gallina-
Duisburg Oeon. a-
nimal.
Libas epif. Chim.
L.c. epif. 31. p.m. 281
rum stomachi nostratum teste Duisbingo, Hogelando, Zacharia
et Puteo; Libatio tam calidi, ut silices, vitrum, aurum, marga-
ritas solvant & consumant.

Sperling & Sen-
nertus in dubium subjiciebat nostris Magnif. Dr. D. Schenckius in Colleg. Pri-
vocant V. Fendleri
Gorlicens. experi-
ent. qui sol. auri
nistrato. Et hoc est à fermento fortiori, eundem si adquirat
gallin. exhibuit, i-
gradum in calido homine, non mirum & cum posse conce-
quere duriora.
Res si esset decidenda ex judiciofissimi Tachenii mente, a-
cidum volatile ventriculum inhabitans esset incusandum; id
enim ejus patefaciunt subsequentia verba: omnium avium
ventricibus habent dictum acidum, tam potens, ut nisi frequenter
arenulas, vel laterum fragmenta edant, quo illud refrenent super-
abundans acidum, labitur illis ex stomacho, & reliquas digestio-
nes turbat &c. Hinc quomodo causa nostri affectus ex hac
sententia erui queat, nobis etiam non praeventibus facile visu.

bif. 44. Cent. i.
hist. Anatomie-
car.
De puella Hassniense arenae esum in delitiis habente,
vide Bartholinum. Aliam virginem nobilem arena scriptoria-
ria avidè devorata adpetitum depravatum demulcentem se
vidisse assertit Medicorum Germanorum Galenus Sennertus.

in Praxi.
Natur. curiosor.
Argonauta. Fehr
in Scorzoni. p.
153. 159.
lib. 4 Canon feu.
6 tr. sum. I.
cap. 2.
hz. de regim. Prince.
Fossemus allicere historias eorum qui adpetitui indul-
gentes venena ciborum loco adsumfere, verum ne extra ole-
as. Possunt interim adiri Avicenna, qui anum napello adse-
visse adfirmat: Aristoteles qui de puella idem refert. Galenus
3. de natura simplici, qui cicutæ usum cuidam familiarem fuisse
assertit.

Non

Noū accufamus solum calidum temperamentum sed &
alia; omnem tamen in se videtur trahere culpam peculiaris
naturæ proprietas & dispositio facilis & idonea ad recipien-
dum hunc hospitem.

Dispositio hereditaria venit etiam nominanda. Estas
præterea juvenilis, cum ob $\Delta\delta\delta\Phi\alpha\gamma\alpha\tau$ plures excrementitum
subnascantur humores. Sexum sequiore magis attinet pica
quam virilem; raro in hoc, frequentius in illo observatur.

Referebat in lectione publica oī $\pi\alpha\tau\alpha\mu\mu$ Rollincius amanu-
enses suos in domo propria detraffi carnet ab offisibus hu-
manis ad formandum skeleton, accessisse foeminam pauperi-
orem prægnantem, arripuisse avidè lautitas hasce, comedisse,
fœtumque exclusisse felicissimè.

Placet inspurgere, quæstionem qui fiat, quod foeminæ
frequentius Pica laborent, cum tam ventriculum habeant
angustiorem (teste Antonide von der Linden) hincque tot pra-
vos humores colligere nequeant, cum quo capacius vas, eo
majorem copiam materiam ambiat?

Medic. Physiol.
art. 4. de ventr.
Addit. Disputat.
Tubingen. des.
Chylificat. Mög.
Tingi P. P. Phil. Ed.
Responsio in promptu est. Etiam vas angustum cape-
re potest materiam malignam, inque paucitate plus saxe
virtutis latet, quam in capacitatem: foeminæ item cor debili-
lis, hinc coctio debilior, mensuis fluxus omnis boni dator,
omnis malus autor pro sua varietate: sequior etiam sexus vi-
tae sedentariae inhibens plures colligit humores excrementiti-
os, qui subsistente evacuatione non possunt non & hæc & alia
graviora inducere mala: cui subjungimus imprægnationem
totum corpus alterantem.

Sex res NON NATURALES nuncin censum vocandæ. Aer
impurus, nimis frigidus, nimis item calidus, variis moleculis
imprægnatus, imperium suum & hic exserit.

Astrologi Om sub terra male adfectum ventriculum
lædere adserunt.

Morus illegitimo tempore institutus turbat coctionem;
efficit celeritatem licet non meliorem, sicque ventriculum in
sua turbat actione. Quies nimia facit languore promum con-
sum nostrum, hinc calor nativus veluti suffocatus re-

B 3

linquit

inquit plurima intacta ejus alioquin dominio cessura.
Sompnus longior excrementorum feras, vigilie item ultra terminum extense ob contumulum sanguinis motum corpus non tantum calefaciunt, sed & spiritus absument, viscerum actiones debilitant.

Cibus & potus aut in excessu aut defectu adsumtus. In defectu ventriculus legitima alimonia destitutus aliunde querit & attrahit, aut languet; in excessu nimia cibi mole obrutus ignis ejus dissipatur, inidoneus redditur ad incidentem, plurimasque procreat cruditates, agit quod potest, omnia enim subjugare non valet, ergo coquit, & cum coquendum superet calorem coquentem, semicodus chylus prodit. Hinc subnascuntur pravi humores cacochymiam inducentes: hac praesente si foemina concipiatur, non multos post dies nauseam, vomitu, & corrupto adpetitu quem picam vocant, pro humoris peccantis vitio laborabit, inquit *Julius Cæsar Arantius*.

Excreta & reventia ventriculo non leye quoque facessere possunt negotium: scybalia in intestinis restituant pravos de semittunt halitus in ventriculum regurgitantes, atque hinc ejus Oeconomiam turbantes. Fluxus in foeminis menstruus, haemorrhoides sua quoque imprimunt vestigia, secus ac Naturam vult se habentes.

Animi denique pathemata hic intacta non relinquenda, ira, timor, tristitia immutant nostra corpora, ventriculoque suam communicant noxam.

RES PRÆTERNATURALES multum hic valent: imaginatio falso phantasmate delusa, (*Vide Sperling. de format. hominis in utero. Eienum de viribus imaginat. Kircherum Scrutinio Pest*) hypochondria malè adfecta, mesenterium obstructum, avulsa viscerum, ventriculi lichenisque morbi, haemorrhoidum mensiumque fluxus interclusus, nisi praesentes Picam semper inducant, tamen praesentiam ejus sapissime comitantur fidorum instar satellitum.

Proposita sic Picea essentia, subjecto, causis, progressum facimus jam nunc ad

de fætu humero p.
m. 15.

p.m. 108. 15 seqq.
Kirch. p.m. 188.

CA-

CAPUT IV, quod PICÆ differentias exhaustit.

PICA modo est intensa, gravis & confirmata: sic erat in foemina illa, quæ dentibus involabat in Pistoris nudatum brachium, duobus frustis alterna vice detractis; nec dum sa-
Langius Epist. Med. I. 2. epist. II.
tiata tertium ardebat pistoris brachium, quæ spe decollata ob doloris sensum quem induxerat mortuus pistori, mœsta secessit, materque trium liberorum facta duos exhibuit vivos tertio mortuo. Ejusdem farinæ est quod habet *Ludovicus Vives*, in Comm. ad l. 27. August. d.C.D.c. 25. gravidam in cervicem juvenis dentibus irruisse, appetitum exsatiasse, hocque ni fecisset, abortum sibi conciliasset. Plura si aves scire, consule medicas Observationes, nobis non animus variegatis aliorum plumis nostra exornare.

Modo est remissa, leve & incipiens.

SUBJECTI ratione alia fit per essentiam, quando ventriculus, alia per consensum, quando uterus aut hypochondria primariò adfecta.

CAUSARUM ratione tot hujus differentiae constitui possunt, quo causa hunc affectum producunt, de quibus prolixè superius egimus.

Sic à causa erat supernaturali quod nobilis in Franconia matrona, ab Avaritia cognominata der Geist manducabat Fintel. in Wun-
terram, limum, limum & quidquid plateæ habent excreimenti, verzeichen.

Locri ratione in Belgio frequentius hoc malum est, teste Lev. Lemnio, Hamburgi item, ubi minoris & media fortis fœlib. de O. N. M. mina imprægnata adpetunt lac crassius, an ex consuetudine, an vitio naturæ, ambiguum. Causa posset queri ex aere, vi-
ctus ratione & aliis.

CAPUT V Signa proponit.

A.R.

ARTICULUS I. Signorum mentionem facit Diagnosticorum.

L. g. c. 6.
Nervum curationis esse *Diagnosin* in confessu est. Enim verò Andabatarum more pugnabit qui curat, nec quid curet aut curare debeat in mente habet. Hinc verè dixit *Tmilianus*: ὅρθις θεραπείας ποδάλιον θύμην ή Αλγώσις, fundamen-tum recte curationis est internatio. Hæc autem uti plerumque difficultis est, ita in nostro affectu perquam facilis. Soricis enim instar suo se prodit indicio appetitus hic depravatus, languor præterea adest, & ægri respnuunt cibos salubres, eli-gentes deteriores, morsus accedit ventriculi, anxietas iterit ob materiam circa eti paris nervos hærentem, crebrum sputum, quod aut hypochondria affecta, aut ventriculum lœlum indicat: vomitus crebri, dum nempe ventriculus retinere nequit absurdio adpetitui oblata, aut expyltrix irritata, quæ materiam haud raro patescit hujus morbi somitem.

de morb. mul.
n Prax. sua
Placet paucissimis farier de tempore invasionis. *Jacob*, *Primerofus* dicit *pica* fieri statim post 20. aut 30. diem à con-ceptione, & durare ad 4. mensem. *Franciscus Joël* incipere ad-serit 40. die, desinere 4. mense. Alii aliter.

Tempus tam exactum determinari nequit, cum varient causæ, varient naturæ: sufficit nobis scire quod primis men-sibus in foeminis se sistat *pica*, subq; ipsum tempus solitum ge-stationis medium protrahatur & desinat, nisi fidum fidi, & ex-perti Medici accedat consilium, auxilium.

Mares cum infestat, tempus invasionis est incertius, pro-babile tamen demum eruppi, ubi suppetit materia hunc af-fectum inducentis ubertas.

ARTICULUS I. Prognosin in circulum profert.

Prudentia Medici si unquam eluescere debet, hic certè opus erit ut suum exhalet odorem amoenus hicce flos. In hac

hac si le præstiterit egregium Medicus, astris id proximatur ejus auctoritas, si secus ad orcum deruditur.

Non ex illorum affectuum numero videtur esse *Gitter*, qui malignitate sua proprium evertunt habitaculum: que tamen consequuntur Chylificationem lœsam, illa omnia hic expectare poteris.

Si mala per longas invaluere moras,

In prægnantibus despici malacia & evanescit sponte, crescente gestationis tempore, quia tūm fœtus uberior poscit nutri-mentum, hinc natura attrahit, domat, imminuit, aut etiam advehit quod antea hoc malum fovebat.

*Obl. remed.
Amor.*

Experientia comprobat sine noxa prægnantes appetitus huic satisfacere. Ita recordor ante quinquennium & ultra pannificis uxorem Gorlicii in foro halecum carpionem vi-vum è vase extractum ad dimidiatatem usque publicè avide comedisse omnī sine noxa; quod licuit audire, studiorum gra-tia tūm ibi commoranti. Nec desunt alia exempla.

Ast ubi tām absurdā & durissima adpetuntur, sine noxa capi nequeunt. Notum est exemplum foeminæ quod citat *Brassavolus*, quæ maxima sibi attraxit mala, cum appetitum *in Comm. s.
aph. 24.* glaciei bibitione demulsiisset?

Hoc boni malacia secum adportat, si *Primerofus* credimus, quod qui eā laborant, pulchriores edant fœtus foeminæ, *de morb. mul.* quia fœtus puriore sanguinis partem attrahit impura reli-cta, & ad ventriculum terros halitus mittente.

Sistimus nunc

CAPUT VI.

cumquæ eo *Georgicas* adgredimur.

Vana est omnis Medici speculatio nisi oculum intendat ad Praxin. Putamus nos satisfecisse, si non ad amissim, pro viribus tamen iis, quæ necessariam à nobis sibi exposce-bant pertractionem & prænotionem, facilitori nunc pede adgredimur curam ipsam.

Nititur autem illa *METHODO INDICATIONUM CURATORIA*, *vitali & preservatoria*, illa respicit symptomatum, hæc causarū abla-

ablationem. Ubi ante omnia virium habenda ratio, si in curatione felices esse optamus, quippe deficientes actum suspendunt curatorium.

Indicationes hæc suis innituntur fundamentis, unum est: similia similibus conservanda, alterum contraria contrariis curanda, quantum possibile omnia fiant citè tuto ac jucundè.

Esto ergo

CAPUT VII. colophonem quod nostris imponeat meditationibus, ubi prius egerimus de materiis præsidiorum ex tribus fontibus desumendis.

ARTIC. I.

discurrit de ex fonte Chirurgico quærendis
remediis.

Prima cauea inclusam reperimus V.Sm, quæ iusto tempore mirum quantum reficiat corpora. An in nostro adfatu debeat administrari, disquisitione dignum.

Nos indicationibus illam suadentibus nec aliis gravioribus obstantibus recommendamus, præprimis in Plethoricis, cautè tamen procedendum in utero gerentibus, ne abortus sequatur.

Ubi adeat cacoehymia, corpus exsangue & siccum, vires debiles, utique intermittimus, ne una cum nobilissimo & vivifico nectare subtrahamus ægrot vitam.

Scarificationes cum & sine cucurbitulis, apertio *hemorrhoidum*, fluxus menstrui modo admitti in adsuetis, modo denegari queunt, pro prudentis medici consilio ad statuam mentis omnia examinantis.

ARTIC.

ARTICULUS II. fontem aperit Pharmaceuticu-

MEdicum non ranam scriphiam esse debere dum ægrotos invisit, in confessu est: lingua ut utatur diserta sape status ægri exposcit. Fœminis malacia laborantibus haud ratio prægnantibus rationibus adpetitus hic in prima, ut dicunt suffocatur herba, nunc enim illis ob oculos ponitur & proprium & foetus inde emergens damnum, nunc in animum reuocatur, quod grauiter peccent, dum se in periculi abyssum præcipites agunt, & quæ plura possent esse persuadendo. Leni hac symphonia non exaudita majoris minationis sono aures earum feriri queunt, aut etiam falli, fore ut jam adportentur quæ desiderent: hoc etiam in casum factò, Medicus à verbis veniat ad *herbas*, iisque exhibere jubeat fabas sacharo obductas, siadente id autore *Obstetrici Gallici*.

Mirabitur fortean aliquis hic fabas commendari à Pythagora tam severè prohibitas ob signaturum lugubrem; verum vis earum refrigerans & siccans excusabit autorem dictum. Adi sis *Simonis Pauli Quadripart. botan.*

Quidam res desideratas ex amylo conficere jubent & pica laborantibus porrigeret, usurpet cui placet, dubitamus merito de ægrotorum recipiendi facilitate.

Vomitū nos imperamus expensis expendendis, non obstante Joh. Hartmanni autoritate, qui dicit: *Pica pregnantium in praxi Chimie atr. p.m. 172.* tam vomitionem quam purgationem respuit, quin quæ corroborant unicè requirit: Malum enim sàpè ventriculo ita impactum est, ut nisi vomitu tolli queat, ideoque summa cum è *Phœcia* instituitur.

Sàpè natura etiam corroborantibus adjuta superare nequit altius impressum malum: Natura præterea non adeo abhorret à vomitu in prægnantibus, quia circa primum conceptionis tempus fœminis nil frequentius quam vomitus.

materiam callet medicam facile sit componere alias & speciosiores & diversa facie prodeunt, ideoque sufficiet prævisse saltim paucissimis. Practicorum item libri magnam exhibent farraginem, quo: consulat qui plura legere avet, nos fini iphiamus.

Specificè prodesse perhibentur, nux moschata melli commista comestaque, item succus mali punici cum pulv. menth. sicc. quod commendat *Aetius*. Aliis specificum est portulaca.

Fernel. in *Malacia* commendat decoctum absinthii.

Levi Lemnius plumosum tegmen vulturis, item ut speci-
p. 529. d. O. N. M. ficum, *Halymum*.

Dominic Chabreus laudat mespilum aroniæ veterum:
in *Sciagr. Stirp.* adjunge sis *Herbar. Ebrodunensem*.

Autor Obstetric. Gallic. Hartmannus, Sennertus, & ex hoc *Höferus* commendant succum è tenellis vitis foliis expressum, vel solum vel cum miva cydoniorum, cui paria facere creditur. *Mense Mayo* è foliis vitis mediante incisione destillata.

Omnia hæc vanæ erunt adhibita medicamenta, nisi proba succedat diæta. Hæc sola sèpè curat, ut exemplum demonstrat *Ludovici Cornari* nobilis Veneti, quem Medicijam morti tradiderant: ille verò cupidus vita adstrinxit se certis diæta legibus, hinc non solum conualuit, sed & supra no-
nagesimum annum attigit quintum. Ideoque

ARTIC. III. cum fonte Diætетico agmen claudit.

Cum DIÆTA consistat in sex terum non naturaliū usu legitimo; ideoque *Pica* laboranti hoc instar regulæ erit, ut aerem eligat purum, lucidum, temperatum, à pravis atomis alienum.

Cibum adsumat varium & jucundum, natura enim de-
litiis hisce inescata, dediscere incipit prava adipetere: pe-

des suilli & tali evium probe cocti & conditi profundit: pul-
mentum ex amylo recenti factum & sèpè usitatum commen-
dat *Joel*: abstineat à dulcibus & vomitum facientibus: sin-
tamen placeant dulcia, admisceantur adstringentia, ne tonus
^{in Praxi.} ventriculi laxetur. Sunt qui suadent ante cibum sumi debe-
re cappares, olivas, invitant adpetitum: panis cydonii suc-
co aut alio adstringente imbutus paria facit. Mane adsumat
æger radices cichorii conditas, ut & vespere lectum an-
tequam ingredi sustineat.

Potus sit vinum generosum, antiquum, rubrum ob ad-
strictioriam vim: cerevisia benè defœcata, clara, non admo-
dum annosa. Tò πότον non excedat limites, tantum cibi
& potus adsumendum, ut vires reficiantur non opprimantur.
Victus enim rectè in unoquoque institutus quadam curatio
est, verba sunt *Petri a Castro ex Hippocrate*.

Somnus & *vigilia* anatica inter se permisceantur pro-
portione, cavendo ne quid nimis.

Excreta & *retenta* se habeant legitimè, alvus, vesica, ute-
rus, hemorrhoides satisfaciant officio, si aliter solliciten-
tur debitis remediis, cautione tamen adhibita in sarcinam,
conjugalem ferentibus.

Quies post Motus ante cibum instituatur; justo tempore,
non tamen fortior, ne alia ingruant mala in prægnantibus,
nevè maligni humores, si qui restinent, commouecantur.

Animi pathemata cum maximè valeant in inducendis
morbis, & ea respicienda: ab sit timor, terror, tristitia, imagi-
natio fortior, prava: ad sit moderatum gaudium, quod non
modo placide demulcit, excitat & reficit spiritus, sed & san-
tati conducit. Coeterum stet ante oculos

medio tutissimus ibis.

Et hæc sunt L. B. quæ ex tenuis ingenii penu deprompsi-
mus ad describendam *Picam*, si erravimus, erroris veniam de-
bitè exposcimus, rectius sentienti cedimus, vacivas aurium
ædes præbemus, cogitantes bonum quandoque etiam dormitare
Homerum. Interim finimus eo ipso quo Magnif. *Rofincius*

suum de purgantibus tractatum ex *Abuali IbnSina*;

LAUS DEO DOMINO SAPIENTISSIMO.

CLVI

CLARISSIMO
M. SAMUEL
LEDELI,
PRO
LICENTIA
gradum MEDICINÆ summum
adsumendi,
publicam adscendentia cathedram
FELICITER
adclamat

Guernerus Rol-
fincius, Phil. & Med. D.
Prof. Publ. Senior.
MAete tuâ virtute, tuisque
ingentibus ausis:
illustre quondam sic eris pa-
triæ decus.

Pica

Pica cibos stomacho nocuos
obtrudere tentat,
corporis undè vigor non si-
netabe perit.

Tu contravictu meliori pasce-
re mentem
atque simul corpus, non sine
fruge doces.

Exitus est illi malus, ast spem
porrigit amplam
vitæ consilii vis benè ma-
gna tui.

Dispereat picam qui consu-
lit, altera surgat

Per tua LEDELI pascua sana salus.

Joh. Theodorus Schenck,
D.P.P. h.t. Decanus,

D Te

TE cernebamus nuper, præclare
LEDELI,
perfacili sophiæ scandere ad alta
gradu.

Cernimus & porrò ut Medicinæ
Præses Apollo
charum supremò cingit honore
caput:

Scilicet & fas est , ut, qui sic gna-
viter instat,
prævalidâ insigni pondere lucra
ferat.

*non sine omnimoda gratulatione Nobili atque Præ-
clarissimo Domino Doctorando bac deproperab.*

PRÆSES.

A Litorf vidisset te laurus fronde superbum,
Ni retraxisset splendida Jena suum.
Hoffmanni virtus, Noriberga, & Flora, fidesque
Cultorum Phœbi detinuisse satis.
Ait dixit Phœbus: quem fecit Jena Magistrum,
Huic det Doctoris grandia jura volo.

Martinus Mercel / Med. Lic.

Sic

Sic aquila esto, velut volat hæc tine solis ad ignem,
Ad proximas sic stellulis.
Gaudia fundas.

Ævo nam jam nunc excidit illa dies,
Illa dies lætam studiorum cernere messeri
in quo datur : nunc gaudeas.

Laudo parentes,
Gaudeo, grator eis, grator & ipse TIBI.
Ecce relinquatur natorum turbula, dicunt,
Non ditior sed doctior:

Pergite chari,
Dextera fatirahi VOS tegat alma DEI.
Et tu Præcellens Frater sub Sole superbi
Nostro, videlicet mica
clarus honore.

Illustri famâ, condecor esque SORAM.
Quid demum ? Jovam calidis orabo pro se uchis,
Ut fiat hoc : & sic TUA

Nomina clara
Intereant nullo tempore

Du so zeuch mit Kunst belastet
Hin ins süsse Vaterland/
Der du schon so lang geraestet
In der schönen Nusen Hand:
Eia ganz SORAI das russe Glück zu
Alles Auffnehmen/ Behagen und Ruh.
Ey so lieb Gesundheit schätzt
Feder/ so Nachaons Zunffe

Wird

Wird viel andern vorgesetzt/
Drumb verlangt man dein Ankunft/
Eia ganz SORAI das rufse Glück zu
Alles Auffnehmen / Behagen und Ruh.
Nun geht auff in selben Grenzen
Wieder jenes Ledels-Licht
Soltedieses man bekränzen/
Und in Ehren halten nicht ?
Eia ganz SORAI das rufse Glück zu
Alles Auffnehmen Behagen und Ruh.
Auch du Himmel günstig bleibe/
Der du schükest sonst den Weg /
Ihn zum Vaters-Schwellen treibe
Dich zu seiner Seiten leg:
Eia ganz SORAI das rufse Glück zu
Alles Auffnehmen / Behagen und Ruh.
Meine grobe Kiel kan setzen
Nichtes mehr als dieses Wort/
Höflichkeit muß sie verlethen/
Dennoch fährt sie also fort:
Eia ganz SORAI behalt dich in Ruh
Sama die bring in ihe Zimmer dich zu
E. immer zu

Fridericus Ledelius
Philosoph. Stud.

E. N. D. E.